

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

Autoritate de stat autonomă

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA nr. 750 din 23.11.2016

Dosar nr.: 436/2016

Petiția nr.: 3842/21.06.2016

Petent:

Reclamat:

Obiect: afirmații cu caracter discriminatoriu

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele și domiciliul petentului

I.1.1.

I.2. Numele și domiciliul reclamatului

I.2.1

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

Petentul sesizează cu privire la faptele de discriminare săvârșite de către partea reclamată, la data de 13.06.2016. Cu această ocazie partea reclamată i-a adresat petentului cuvinte cu tentă rasială „ai venit tu din Africa sa faci administrație la noi în România...Treaba ta aici era să ne deturnezii”

Un alt incident a avut loc în 06.06.2016 petentul fiind hărțuit în prezența mai multor persoane.

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20, alin. 4 din *O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*, cu modificările și completările ulterioare, republicată (în continuare *O.G. nr. 137/2000*), s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Părțile (petentul și partea reclamată) au fost citate pentru data de 19.07.2016 la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD).

3.3. La ședința din data de 19.07.2016 s-au prezentat părțile, petentul personal și asistat de avocat, și partea reclamată.

3.4. S-a procedat la acordarea unui nou termen pentru a fi aduși martorii propuși de către părți, pentru data de 23.08.2016.

3.5. La termenul din data de 23.08.2016, s-au prezentat părțile, petentul și partea reclamată, asistați de avocați, fiind audiați martorii propuși de către părți.

3.6. Atât petentul cât și partea reclamată au formulat concluzii scrise.

3.7. Procedura legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petentului

4.1.1. Prin sesizarea făcută, petentul, solicită Consiliului să constate săvârșirea unor fapte de discriminare de către partea reclamată, la data de 13.06.2016.

4.1.2. Petentul este administrator, aflându-se la sediul asociației de proprietari, desfășurându-și activitatea de încasare a cotelor de întreținere.

4.1.3. În jurul orei 19.30 partea reclamată a venit însoțită de 7 persoane pentru a înregistra o cerere prin care solicita actele asociației de proprietari în vederea efectuării unui audit.

4.1.4. Cu această ocazie partea reclamată i-a adresat petentului cuvinte cu tentă rasială „ai venit tu din Africa sa faci administrație la noi în România...Treaba ta aici era să ne deturnezii”

4.1.5. Un alt incident a avut loc în 06.06.2016 petentul fiind hărțuit în prezența mai multor persoane.

4.1.6. În susținerea celor afirmate solicită audierea martorului ...

4.1.7. Prin concluziile scrise formulate, petentul arată faptul că a dovedit cele afirmate prin depoziția martorului său, solicitând Colegiului director să înlăture mărturiilor persoanelor propuse ca martori de către partea reclamată, acestea fiind subiective și nereale. Petentul mai arată faptul că partea reclamată i s-a adresat într-un mod umilitor și în alte situații, însă în acele ocazii au fost prezenți doar petentul și partea reclamată.

4.2. Susținerile părții reclamate

4.2.1. Prin punctul de vedere înregistrat cu nr. 4834/12.08.2016, partea reclamată arată faptul că petentul distorsionează realitățile relaționării, prezentând selectiv momente derulate la sediul asociației de proprietari. Se mai arată faptul că petentul îi aduce acuze grave, divergențele dintre petent și partea reclamată având legătură cu exercitarea defectuoasă a atribuțiilor ce îi revin în calitate de administrator. Astfel, au fost formulate sesizări organelor de cercetare penală pentru a verifica cele semnalate.

4.2.2. În data de 13.06.2016, petenta și ceilalți proprietari i-au solicitat petentului, în calitate de administrator și președintei, explicații pentru neregulile constatate precum și documente contabile din arhiva asociației, fiind refuzați.

4.2.3. În atmosfera tensionată, legată de refuzul administratorului de a le furniza documentele solicitate, petentul s-a referit la aplicarea unor legi care sunt obișnuite în țara din care provine, partea reclamată replicând că nu se pot aplica reguli din altă țară la condițiile și împrejurările locale.

4.2.4. Remarca reclamatei a venit ca răspuns la susținerile petentului „la noi (Sudan) toată lumea plătește la fel, indiferent cât consumă” și „eu sunt stăpânul aici”.

4.2.5. Petenta arată faptul că inițial a avut relații cordiale cu petentului acestea deteriorându-se la momentul la care a aflat că există nereguli grave în administrare.

4.2.6. Prin concluziile scrise formulate petenta arată faptul că singurul martor al petentului este chiar președintele de bloc, plângerile penale fiind formulate împotriva amândurora.

4.2.7. Plângerea penală formulată de către opt persoane, printre care și petenta, nu are nici o legătură cu petiția formulată la CNCD de către petent. Partea reclamată a aflat ulterior despre faptul că petentul a formulat la CNCD o sesizare împotriva sa .

Susținerile martorilor.

Martorul Vlad Viorica, propusă de către petent, arată faptul că locatarii au formulat o reclamație și li s-a comunicat că nu le pot fi date înscrisurile solicitate. Partea reclamată ar fi afirmat „ne înveți tu administrație care ai venit din Africa”. Cineva din grup, o femeie, a spus „ce mai vrea și negrul asta?” martora neputând specifica despre cine este vorba.

Martorul..., din partea părții reclamate a susținut că nu s-au făcut acele afirmații. Era în spatele reclamatei. În total erau 6-8 persoane. Afirmă că partea reclamată nu l-a jignit iar acele afirmații nu au fost făcute.

Martorul ...arată că nu a auzit așa ceva. Martorul arată că au mai existat divergențe dar nu s-au făcut remarci referitoare la culoarea pielii.

Martorul ...arată că a fost de față iar reclamata a avut cuvinte de laudă arătând că provine din altă cultură dar trebuie respectate normele legale.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul director urmează a analiza sesizarea petentului privind adresările părții reclamate, din data de 13.06.2016. Cu această ocazie partea reclamată i-a adresat petentului cuvinte cu tentă rasială „ai venit tu din Africa sa faci administrație la noi în România...Treaba ta aici era să ne deturneză”.

5.2. În drept, analizând faptele reținute în acest caz, Colegiul Director se raportează la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, în sensul articolului 14 din Convenție, atunci când se induc distincții între situații analoge și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoge sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă (vezi CEDH, 18 februarie 1991, Fredin c/Sueda, parag.60, 23 iunie 1993, Hoffman c/Austria, parag.31, 28 septembrie 1995, Spadea et Scalabrino c/Italia, 22 octombrie 1996 Stubbings et autres c/Royaume-Uni, parag.75)

5.3. În același sens, Curtea Europeană de Justiție a statuat principiul egalității ca unul din principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv.

5.4. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoge sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate. (22 octombrie 1996 Stubbings et autres c/Royaume-Uni, parag.75)

5.5. Având în vedere aspectele de mai sus precum și petiția dată, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării trebuie să analizeze în ce măsură sunt incidente prevederile art.2 al O.G. nr.137/2000, republicată.

5.6. Coroborând aspectele reținute obiectului sesizării, astfel cum este formulată, Colegiul Director se raportează la prevederile art. 2 alin. 1 din O.G. nr.137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată. Potrivit art. 2 alin. 1 „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

5.7. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile reclamatului, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

5.8. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- **să urmărească un scop legitim,**
- **să fie necesară într-o societate democratică și**
- **să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

5.9 **Prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a

dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciem că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

5.10. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România.

Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup etnic și religios – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

5.11. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

5.12. **Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.**

5.13. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

5.14. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar **autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere** (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

5.15. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

5.16. În scopul de a determina dacă declarația obiect al prezentei sesizări constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: **obiectivul urmărit de reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.**

Obiectivul urmărit de reclamată

5.17. Obiectivul urmărit de reclamat este important: a dorit acesta să disemineze opinii legate de o anumită categorie profesională ori a urmărit doar informarea asupra unui subiect de interes public (vezi Jersild c. Danemarca). În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părții reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

5.19. Colegiul apreciază că, în speță, declarațiile părții reclamate nu au avut rolul de a informa publicul, partea reclamată arătând „ai venit tu din Africa sa faci administrație la noi în România...Treaba ta aici era să ne deturnez”.

Contextul în care a fost făcută afirmația

5.20. Afirmațiile făcute de către reclamată au fost făcute în contextul unui cadru tensionat, ocazionat de prezența părții reclamate, însoțite de alte persoane care îi solicitau petentului informații în vederea efectuării unui audit.

5.21. Afirmațiile făcute nu au avut un în sfera de dezbatere publică.

5.22. Întrebarea ar fi dacă aceste aprecieri erau necesare în contextul dezbaterii publice?

5.23. Astfel, Colegiul nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză s-a depășit sfera caracterului informativ care prezintă interes pentru opinia publică aducând atingere petentului pe criteriu rasial, afirmațiile părții reclamante referindu-se la continentul de origine al petentului.

Conținutul afirmației

5.24. „„ai venit tu din Africa sa faci administrație la noi în România...Treaba ta aici era să ne deturnezii”

Modul în care au fost făcute afirmațiile

5.25. În apărarea sa, partea reclamată arată faptul că petentul ar fi afirmat faptul că „la noi (în Sudan) toată lumea plătește la fel, indiferent cât consumă”, fapt ce a indignat-o pe partea reclamată.

5.26. Colegiul director apreciază că exprimarea folosită nu este cea mai fericită, stereotipurile de acest gen putând ofensa membrii acestei comunități, **declarația atingând o limită prin care să se încalce un alt drept fundamental într-o măsură destul de gravă, încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar.**

5.27. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, **chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se ”hrănește” din libertatea de exprimare**”. (ibidem, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este un politician, persoană în funcție de demnitate publică. Totuși, este esențial pentru politicieni ca atunci când se exprimă în public să evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței (Ferret v. Belgium (no. 1561/07 din 16 iul. 2009).

5.28. Totuși, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar o limitare justificată, o măsură proporțională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit. **O ingerință a statului este justificabilă, putând fi percepute unele elemente de incitare. Martorul Vlad Viorica arată faptul că reclamata ar fi afirmat „ne înveți tu administrație, care ai venit din Africa” un alt participant, neidentificat de către martor, afirmând „ce mai vrea și negrul asta?”**

Concluzii

5.29. Colegiul director, reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

5.30. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „**acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.** (CEDO, Lingens c. Austriei,).

5.31. **În speța de față, se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare.**

5.32. Trebuie avute în vedere stereotipurile, atât cele pozitive, cât și cele negative, atât de către societate în general cât și de politicieni, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire.

5.33. **Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de către reclamată, conținutul declarației, contextul în care a avut loc, conținutul declarației, rolul în societate a persoanei, autor al afirmației, constatăm că în speță**

este necesară o ingerință în libertatea de exprimare, fapta sesizată constituind contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată

5.34. În raport cu aceste considerente, având în vedere incidența dispozițiilor art. 2 alin.5 precum și în temeiul art. 26 din O.G. nr. 137/2000, republicată, Colegiul Director este de opinie că în cauză se impune sancționarea părții reclamate cu avertisment.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20. alin.2, din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Pe fond, faptele sesizate întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, afirmațiile depășind limitele libertății de exprimare, cu unanimitate de voturi.

2. Sancționarea reclamatei cu avertisment, potrivit art.2 alin.1 și art. 15 din Ordonanța de Guvern nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicata.

3. O copie a prezentei hotărâri va fi comunicată părților.

VII. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA – Membru

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

Data redactării: 29.11.2016
M/R – T.B./R.B.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.